

KOTIOPETUS
PERUSOPETUKSESSA
KEMIN KAUPUNGIN
PERUSOPETUKSEN TOIMINTAOHJE
1.8.2024 ALKAEN

Hyvinvointilautakunta 26.9.2024 § 80

Sisällysluettelo

1. Lähtökohta	2
2. Kotiopetuksen aloittaminen	3
2.1 Huoltajan vastuut ja velvollisuudet.....	3
2.1.1. Kotiopetuksen opetussuunnitelma	4
2.1.2. Perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot kotiopetuksessa	4
2.2 Asuinkunnan velvollisuudet.....	5
2.2.1. Oppivelvollisen edistymisen valvonta	6
2.2.2. Tutkiva opettaja	7
2.2.3. Seloste	7
3. Todistukset, erityinen tutkinto ja erotodistus.....	8
4. Oppivelvollisen merkitseminen Primus- ja Koski-järjestelmiin.....	11
5. Kotiopetuksesta palaaminen perusopetukseen.....	11
6. Kotiopetuksen prosessikuvaus	12
Linkkejä	14
Liite.....	15

1. Lähtökohta

Oppivelvollisuuslain 2 §:n mukaan Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Oppivelvollisuus alkaa perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta.

Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon taikka niitä vastaavan Ahvenanmaalla suoritettun tai ulkomaisen koulutuksen.

Oppivelvollisuuslain 9 §:n mukaan oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden.

Perusopetuslain 26 §:n mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko osallistumalla perusopetukseen tai hankkimalla muulla tavoin perusopetuksen oppimäärän mukaiset tiedot. Perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot voi hankkia perusopetukseen osallistumisen sijasta esimerkiksi opiskelemalla kotiopetuksessa. Perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta.

Oppivelvollisuuden suorittaminen muulla tavoin ei edellytä erillistä lupaa viranomaisilta. Oppilaan huoltaja päättää asiasta. Halutessaan lapsensa kotiopetukseen huoltajan tulee kirjallisesti ilmoittaa asiasta Kemin kaupungin opetustoimeen ja lapsensa lähikoulun rehtorille. Päätöksen myötä huoltaja myös vastaa oppivelvollisen opetusjärjestelyistä.

Jos huoltaja valitsee lapselleen kotiopetuksen, Kemin kaupungilla ei ole velvollisuutta järjestää opetusta tällaiselle oppivelvolliselle. Huoltaja on vastuussa myös siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Jos huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä, hänet voidaan tuomita sakkoon oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä.

Perusopetuslain 26§:n mukaan, jos oppivelvollinen ei osallistu perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn opetukseen, oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä. Oppivelvollisen edistymistä valvotaan ja seurataan suhteessa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrättyihin perusopetuksen oppimäärään kuuluvien oppiaineiden tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Edistymisen seurannan käytännön toteuttamisesta sovitaan kunnan ja huoltajan kesken.

Kotiopetus on eri asia kuin opetuksen poikkeava järjestäminen/ erityiset opetusjärjestelyt, jossa koulu huolehtii oppilaan perusopetuksesta tilapäisesti koulun ulkopuolella esimerkiksi sairauden tai muun painavan syyn takia.

2. Kotiopetuksen aloittaminen

2.1 Huoltajan vastuut ja velvollisuudet

Huoltajan tulee ilmoittaa asuinkuntaan lapsensa siirtymisestä kotiopetukseen. Ilmoitus tehdään kirjallisesti lähikoulun rehtorille ja kunnan opetustoimeen johtavalla rehtorille. Ilmoituksesta on käytävä ilmi kotiopetuksen alkamisajankohta.

Kotiopetuksessa huoltaja vastaa perusopetuksen oppimäärää vastaavien tietojen ja taitojen saavuttamisesta ja oppivelvollisen edistymisestä. Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, voidaan tuomita oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon. (Oppivelvollisuuslaki 22 §)

Huoltaja vastaa:

- lapsen opintojen järjestelyistä
- kotiopetuksessa käytettävän opetussuunnitelman valinnasta tai laatimisesta
- oppimateriaalien valinnasta ja hankkimisesta
- työvälineistä ja materiaaleista (esim. kotitalous, käsityöt, kemia)
- varsinaisesta opiskelusta ja sen tuesta
- opintojen etenemisestä
- ruokailusta

Oppivelvollisuuslain 10 § mukaan oppivelvollisen on hakeuduttava 4 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä joko valtakunnallisten hakumenettelyiden kautta tai muulla tavalla. Huoltajan vastuulla on, että hakeutumisvelvoite täytetään. Huoltaja voi olla yhteydessä lähikoulun opinto-ohjaajaan, jonka tehtävänä on omalta osaltaan ohjata, että kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen täyttää hakeutumisvelvollisuutensa.

2.1.1. Kotiopetuksen opetussuunnitelma

Oppivelvollisen edistymistä seurataan suhteessa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014) sekä myöhemmin niihin tehtyihin muutoksiin. Huoltaja voi noudattaa kotiopetuksen toteutuksessa valtakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa tai Kemien kaupungin paikallista opetussuunnitelmaa

Voimassa olevat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet muutoksineen on kokonaisuudessaan julkaistu ePerusteet-palvelussa:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Kemien kaupungin paikallinen opetussuunnitelma:

[Meri-Lapin alueellinen opetussuunnitelma.](#)

Jos huoltaja päättää laatia oman oppiainekohtaisen suunnitelman lapsensa opiskelulle kotona, tulee suunnitelman ja opetuksen perustua Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Suunnitelma tulee toimittaa tutkivalle opettajalle.

2.1.2. Perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot kotiopetuksessa

Oppivelvollisen on saatava kotiopetuksessa Opetushallituksen päättämässä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätyt perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot. Oppivelvollisen tulee opiskella kaikkia niiden oppiaineiden opetuksen tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä, jotka kuuluvat perusopetuksen oppimäärään.

Perusopetuksen oppimäärä sisältää perusopetuslain 11 §:n mukaan

seuraavat yhteiset oppiaineet:

*äidinkieli ja kirjallisuus
toinen kotimainen kieli, ruotsi tai suomi
vieras kieli
ympäristöoppi
terveystieto
uskonto tai elämäkatsomustieto
historia
yhteiskuntaoppi*

*matematiikka
fysiikka
kemia
biologia
maantieto
liikunta
musiikki
kuvataide
käsityö
kotitalous*

Kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen ei tarvitse opiskella valinnaisia aineita tai taide- ja taitoaineiden valinnaisia. Huoltajan vastuulla olevan oppivelvollisuusikäiselle annettavan kotiopetuksen ei tarvitse sisältää oppilaanohjausta.

Tietyt säädösten mahdollistamat joustot, kuten erityiset opetusjärjestelyt (PoL 18 §), opiskelun järjestämisessä koskevat vain koulua käyviä. Siksi huoltajan päätöksellä kotona opiskelevaa ei voida esimerkiksi vapauttaa jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan yhteisen aineen opiskelusta.

Kotona opiskelevan oppilaan oppimääriä ei voida myöskään yksilöllistää, sillä erityisen tuen päätös voidaan tehdä vain koulussa opiskelevalle. Edellä esitetty merkitsee sitä, että sekä kotioppilaan opinnot että opinnoissa edistymisen arviointi on koulua käyviä tiukemmin sidottu säädöksissä määriteltyihin oppiaineiden oppimääriin.

Perusopetuslain 26 §:n mukaan kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen tulee olla opiskellut perusopetuksen koko oppimäärä tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisesti viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta.

2.2 Asuinkunnan velvollisuudet

Perusopetuslain 26 §:n mukaan kunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä, jos tämä ei osallistu kouluopetukseen. Oppivelvollisen edistymisen valvonta on siten myös oppivelvollisuuden suorittamisen valvomista.

Asuinkunta voi tehdä tutkintapyynnön, jos huoltaja laiminlyö oman velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Jos huoltaja laiminlyö velvollisuutensa

huolehtia lapsen oppivelvollisuuden täyttymisestä, hänet voidaan tuomita sakkoon. (Oppivelvollisuuslain perustelut HE 173/2020 s.186-187).

Jos kotiopetukseen siirtyminen on oppilaan edun vastaista (herättää huolen lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista) ja/ tai oppivelvollisen opinnot eivät edisty kotiopetuksessa, kunnalla/ opetuksen järjestäjällä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. (Oppivelvollisuuslain perustelut HE 173/2020 s.187)

Jos tutkiva opettaja havaitsee tai epäilee, että oppivelvollisuutta on laiminlyöty, kutsuu hän koolle keskustelun, johon osallistuvat hänen lisäkseen huoltajat, oppivelvollinen ja lähikoulun rehtori.

Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää opetusta kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle eikä antaa maksuttomia materiaaleja.

Kemin kaupunki **ei** järjestä kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle seuraavia palveluja tai etuuksia:

- opetus
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- maksuttomat oppimateriaalit, työvälineet ja -aineet
- opiskeluhuolto (kuraattori-, koulupsykologi- ja kouluterveydenhuoltopalvelut)
- maksuton kouluruokailu
- koulukuljetus

2.2.1. Oppivelvollisen edistymisen valvonta

Asuinkunnan tulee valvoa kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä. Lainsäädäntö ei sisällä määräyksiä valvonnan käytännön järjestelyistä, vaan niistä päätetään paikallisesti.

Kun ilmoitus lapsen siirtymisestä kotiopetukseen saadaan huoltajalta, oppivelvollisen lähikoulun rehtori esittää kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille *tutkivaa opettajaa ja tekee tästä viranhaltijapäätöksen. Tutkiva opettaja ei välttämättä ole lähikoulun opettaja, jolloin viranhaltijapäätöksen tehtävään määrittämisestä tekee johtava rehtori. Päätös tehdään lukuvuodeksi kerrallaan.* Päätös lähetetään tiedoksi huoltajalle ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille.

Huoltaja voi ehdottaa tutkivaa opettajaa, mutta päätösvalta asiassa on aina asuinkunnalla.

2.2.2. Tutkiva opettaja

Tutkiva opettaja on yhteydessä huoltajaan ja sopii aloituskeskustelun, jossa sovitaan oppivelvollisen edistymisen valvonnan käytännön järjestelyistä. Tutkiva opettaja käy huoltajan kanssa läpi kotiopetuksen huoltajan ja asuinkunnan vastuut ja velvoitteet Kemin kaupungin perusopetuksen toimintaohjeen pohjalta.

Huoltajan tulee esitellä tutkivalle opettajalle aloituskeskustelussa oppiainekohtaisen suunnitelman siitä, kuinka aikoo toteuttaa lapsensa oppivelvollisuuden etenemisen tulevan lukuvuoden aikana. Suunnitelma sisältää käytettävän opetussuunnitelman, kuvaukset eri oppiaineiden osaamisen näyttämisen tavoista sekä opinnoissa etenemisen aikataulun (mikä osaaminen osoitetaan syksyllä, mikä keväällä).

Oppivelvollisen edistymistä valvotaan ja seurataan suhteessa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien oppiaineiden tavoitteisiin.

Lainsäädännössä ei ole määritelty, kuinka usein valvontatilaisuuksia järjestetään. Kemin kaupungin kotiopetuksen ohjeistuksen mukaan valvontatilaisuuksia on 2 lukuvuodessa; 1 syyslukukaudella ja 1 kevätlukukaudella. Tutkiva opettaja päättää niiden ajankohdasta.

Valvontatilaisuuksissa edistymistä seurataan erilaisilla menetelmillä: keskustelut, portfoliot, kirjalliset ja suulliset kokeet ja muut näytöt. Näytöt voivat olla esimerkiksi taitojen osoittamista erilaisin suorituksin itse valvontatilanteissa. Ne voivat olla myös opiskelua ja sen tuotoksia kuvaavia erilaisia näyttöjä. Näyttötilanteita voidaan järjestää koululla tai erilaisissa oppimisympäristöissä, kuten luonnossa, liikuntapaikoissa tai laboratoriossa.

Tutkivan opettajan tehtävästä maksetaan korvaus ovtes:n mukaan.

2.2.3. Seloste

Valvontatilaisuuksien näyttöjen perusteella tutkiva opettaja laatii kirjallisen selosteen oppivelvollisen edistymisestä, joka toimitetaan huoltajalle, lähikoulun rehtorille ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille. Seloste ei sisällä sanallisia tai numeerisia arvosanoja. Tutkiva opettaja ei arvioi ja **seloste ei ole todistus**.

Selosteeseen voidaan kirjata esimerkiksi seuraavasti: ” (...) on kotiopetuksessa edistynyt perusopetuksen (...) vuosiluokan oppimäärän tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisesti.”

Jos tutkiva opettaja havaitsee tai epäilee, että oppivelvollisuutta on laiminlyöty, kutsuu hän koolle keskustelun, johon osallistuvat hänen lisäkseen huoltajat, oppivelvollinen ja lähikoulun rehtori.

3. Todistukset, erityinen tutkinto ja erotodistus

Todistukset

Kotiopetuksessa olevalle oppivelvolliselle ei anneta opinnoistaan todistuksia.

Perusopetuksen koko oppimäärä:

Oppivelvolliselle annetaan seloste silloinkin, kun tutkiva opettaja on todennut lapsen edistyneen opinnoissaan kotiopetuksessa siten, että hän saanut Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätyt perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Selosteeseen voidaan kirjata esimerkiksi seuraavasti: ” (...) on kotiopetuksessa edistynyt perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisesti.”

Erytynen tutkinto

Mikäli huoltaja haluaa lapsensa saavan opinnoistaan todistuksen, lapsen on osallistuttava Perusopetuslain 38 §:ssä mainittuun erityiseen tutkintoon, jossa todetaan suoritettut opinnot ja annetaan arviot tai numeroarvosanat osaamisen tasosta. Erytyiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Oppimisen ja osaamisen arviointi noudattaa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Voimassa olevat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet muutoksineen on kokonaisuudessaan julkaistu ePerusteet-palvelussa:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Erityistä tutkintoa järjestetään yksi/oppilaine/lukuvuosi opetuksen järjestäjän ilmoittamana ajankohtana yleensä keväällä. Huoltajan tulee ilmoittaa lapsensa osallistumisesta erityiseen tutkintoon tutkivalle opettajalle ja lähikoulun rehtorille lukuvuoden helmikuun loppuun mennessä.

Erityisen tutkinnon suorittamisaikataulusta, laajuudesta ja kokeiden määrästä päättää opetuksen järjestäjä. Myös kokeiden suorittamispaikan, valvojan ja kunkin oppiaineen kokeen laatimisesta ja arvioinnista päättävän opettajan määrittelee opetuksen järjestäjä. Erityisen tutkinnon koe voidaan suorittaa myös muun luokan kokeen mukana, mikäli opetuksen järjestäjä katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.

Erityisen tutkinnon arviointi perustuu Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 sisältyviin oppiainekohtaisiin opetuksen tavoitteisiin ja arviointikriteereihin vuosiluokan 6 päätteeksi tai perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereihin arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. [Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit](#)

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset:

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta.
= Erityisessä tutkinnossa voi osoittaa päättöarviointia vastaavat tiedot ja taidot eli sitä voi pyytää vasta, kun vähintään yhden oppiaineen koko oppimäärä on suoritettu. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset.
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.
= Osoitetaan oppimäärän osan, esimerkiksi yhden vuosiluokan oppimäärän, suorittaminen. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.
= Tällöin osoitetaan siis kaikkien aineiden koko oppimäärän eli koko perusopetuksen oppimäärän suorittaminen. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Perusopetuksen koko oppimäärän suorittamiseksi tulee oppivelvollisen osallistua tutkintoon kaikissa perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa aineissa eli myös taito- ja taideaineissa.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Jos kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen huoltaja haluaa lapsensa osallistuvan erityiseen tutkintoon, on siihen osallistuminen maksutonta.

Erotodistus

Oppivelvollisen siirtyessä kotiopetukseen tulee sen koulun, jossa oppivelvollinen on ollut oppilaana, antaa oppivelvolliselle erotodistus.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

4. Oppivelvollisen merkitseminen Primus- ja Koski-järjestelmiin

Kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen asuinkunta tallentaa Koski-palveluun tiedon siitä, että oppivelvollinen ei osallistu perusopetuslain mukaisesti järjestettyyn opetukseen.

Kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen merkitään ensisijaisesti hänen edistymistään tutkivan opettajan koulun oppilaiden luetteloon. Hänestä merkitään järjestelemässä opiskeluoikeuden lisätiedot -kohtaan Kotiopetus, johon merkitään myös ajankohta, jolloin kotiopetus on alkanut. Jos kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen hakeutuu myöhemmin perusopetuksen oppilaaksi, järjestelmään kirjataan kotiopetuksen päättymisen päivämäärä.

Jos kotiopetuksessa oleva oppivelvollinen ei suorita perusopetuksen oppimäärää erityisessä tutkinnossa, Koskeen siirretään lisätieto Kotiopetus ja ajankohta, jolloin kotiopetus on alkanut. Oppivelvolliselta poistetaan lukuvuoden välilehti ja lopuksi opiskeluoikeus merkitään eronneeksi, koska oppivelvollinen ei saa päättötodistusta.

5. Kotiopetuksesta palaaminen perusopetukseen

Lapsi voi palata kouluopetukseen huoltajan ilmoituksella. Ilmoitus kotiopetuksen päättämisestä tehdään kirjallisesti lähikoulun rehtorille ja opetustoimeen johtavalle rehtorille. Tämän jälkeen opetuksen järjestäjä osoittaa oppilaalle koulupaikan ja opetusryhmän perusopetuslain 6 §:n mukaisesti. Koulupaikkaa ei välttämättä voida osoittaa entiseen kouluun ja/ tai opetusryhmään, missä oppilas opiskeli ennen kotiopetukseen siirtymistä.

Lähtökohtaisesti oppilas sijoitetaan ikäkauttaan vastaavalle vuosiluokalle perusopetuslain 3 §:n mukaisesti. Jos oppilaan aikaisemmat opinnot huomioon ottaen hänen olisi kohtuutonta osallistua ikäkauttansa vastaavan vuosiluokan opetukseen, hänet voidaan sijoittaa vuotta alemmalle vuosiluokalle perusopetuslain 18 §:n perusteella. Päätös perustuu tällöin pykälän 1 momentin 2 kohtaan, jonka perusteella *oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen*

nojalla säädetään ja määrätään, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta. Huoltajia tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä.

Erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa kouluopetukseen palaamisesta voi seurata arvioinnin kannalta pulmallisia tilanteita. Päättöarviointi perustuu päättöarvioinnin kriteerien perusteella arvioituun näytettyyn osaamiseen. Monessa oppiaineessa osa osaamistavoitteista on sijoitettu vain yhdelle tai kahdelle päättövaiheen luokka-asteelle. Näiden tavoitteiden mukaisen osaamisen näyttöjen puuttuminen voi johtaa pahimmillaan siihen, ettei päättöarviointia pysty suorittamaan ilman, että oppilas erityisessä tutkinnossa osoittaa päättöarviointia vastaavat tiedot ja taidot oppiaineen/ oppiaineiden koko perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta.

6. Kotiopetuksen prosessikuvaus

1. Huoltaja ilmoittaa oppilaan kotiopetukseen kirjallisella ilmoituksella lähikoulun rehtorille ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille.
2. Lähikoulussa annetaan oppilaalle erotodistus kotiopetukseen siirryttäessä.
3. Rehtori nimeää tutkivan opettajan ja toimittaa päätöksen huoltajalle, tutkivalle opettajalle ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille.
4. Tutkiva opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja sopii kotiopetuksen aloituskeskustelun. Tutkiva opettaja käy huoltajan kanssa läpi Kemin kaupungin perusopetuksen kotiopetuksen toimintaohjeen, asuinkunnan ja huoltajan vastuut ja velvoitteet.
5. Huoltaja esittää tutkivalle opettajalle aloituskeskustelussa oppiainekohtaisen suunnitelman siitä, kuinka aikoo toteuttaa lapsensa oppivelvollisuuden etenemisen tulevan lukuvuoden aikana. Aloituskeskustelussa käydään läpi kotiopetuksessa opiskeluun liittyvät asiat (mm. noudatettava opetussuunnitelma) sekä valvonnan käytännöt (aika, paikka ja suoritustavat).
6. Tutkivan opettajan vastuulla kotiopetuksessa on sopia aloituskeskustelu, valvoa oppivelvollisuuden etenemistä ja laatia seloste.
 - a. Tutkiva opettaja tekee toukokuun lopulla selosteen oppilaan opintojen etenemisestä ja toimittaa sen huoltajille, lähikoulun rehtorille ja kunnan

opetustoimeen johtavalle rehtorille. Opetussuunnitelman minimitavoitteet on saavutettava, jotta selosteeseen voidaan kirjata “edistyy”.

7. Huoltajan tulee ilmoittaa lapsensa osallistumisesta erityiseen tutkintoon tutkivalle opettajalle ja lähikoulun rehtorille lukuvuoden helmikuun loppuun mennessä.

Koulussa sovitut opettajat pitävät kokeet/ valvontatilaisuudet ja arvioivat osaamisen. Koulu arkistoi arvioinnissa käytetyn materiaalin ja toimittaa todistuksen huoltajalle.

8. Jos tutkiva opettaja vaihtuu kotiopetuksen aikana, lähikoulun rehtori tekee asiasta uuden päätöksen. Päätös toimitetaan huoltajalle, tutkivalle opettajalle sekä kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille.

9. Kotiopetuksen oppilas voi siirtyä perusopetuksen oppilaaksi huoltajan ilmoituksella kotiopetuksen päättämisestä. Ilmoitus toimitetaan lähikoulun rehtorille ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille.

10. Opetuksen järjestäjä osoittaa kotiopetuksesta kouluun palaavalle oppilaalle lähikoulun ja opetusryhmän ikäkauttaan vastaavalle vuosiluokalle. Jos oppilaan olisi kohtuutonta osallistua ikäkauttansa vastaavan vuosiluokan opetukseen, hänet voidaan sijoittaa vuotta alemmalle vuosiluokalle lähikoulun rehtorin päätöksellä erityisistä opetusjärjestelyistä.

Linkkejä

[Opetushallitus Kotiopetus](#)

[Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 \(Finlex\)](#)

[Perusopetuslaki 628/1998 \(Finlex\)](#)

[Perusopetusasetus 1998/852](#)

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 ePerusteet-palvelussa](#)

[Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit](#)

[Meri-Lapin alueellinen opetussuunnitelma](#)

[Suomen kotikouluyhdistys ry](#)

Liite

TUTKIVAN OPETTAJAN OHJE

Kotiopetukseen siirtyvän aloituskeskustelu

- Oppivelvolliselle annetaan erotodistus, kun tämä siirtyy kotiopetukseen.
- Kotiopetuksesta on mahdollista palata takaisin koulussa opiskeluun.
- Mitä opetussuunnitelmaa kotiopetuksessa käytetään?
 - huoltajan on toimitettava kunnalle ja tutkivalle opettajalle se opetussuunnitelma, jota käyttävät kotiopetuksessa (paitsi jos käytössä Kemin perusopetuksen ops)
 - ops määrittelee tiedot ja taidot, jotka on saavutettava
 - huoltaja voi laatia myös oman opetussuunnitelman valtakunnallisten perusteiden pohjalta

Kotiopetusta ohjaavat:

- Perusopetuslaki
- Perusopetuksen tavoitteet valtioneuvoston asetus 422/2012
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
 - oppiaineen tehtävä
 - opetuksen tavoitteet
 - tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet
- Koko opetuksen järjestäminen ja toteuttaminen on huoltajan vastuulla. Kotioppilaalla ei ole oikeutta
 - opetukseen
 - oppimisen ja koulunkäynnin tukeen
 - maksuttomiin oppimateriaaleihin, työvälineisiin ja –aineisiin
 - opiskeluhuoltoon (kuraattori- ja koulupsykologipalvelut, kouluterveydenhuolto)
 - maksuttomaan kouluruokailuun
 - koulukuljetukseen
- Perusopetuslaki 26§: kunta valvoo oppivelvollisen edistymistä. Käytännössä lähikoulun rehtori tekee tutkivasta opettajasta viranhaltijapäätöksen ja määrää tutkivan opettajan. Tutkiva opettaja ei välttämättä ole lähikoulun opettaja, jolloin viranhaltijapäätöksen tekee johtava rehtori.

Edistymisen seuranta:

- sovi yhteydenotto n. 1kk päähän aloituskeskustelusta: Tällöin huoltajalla on oltava selvyys siitä, mitä oppiaineita kotiopetuksessa opiskellaan lukukauden aikana (määrittää sen, mistä aineista näytetään edistyminen)
 - sovi näyttöajankohdat (yksi syyslukukaudella ja yksikevätlukukaudella)

- sovi näyttötavat oppiaineittain (sovitaan oppilaskohtaisesti ja ikätasoisesti, alla ehdotuksia)
- Edistymistä seurataan suhteessa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien oppiaineiden tavoitteisiin.
 - Opetussuunnitelman minimitalvoitteet on saavutettava.
 - Tutkiva opettaja laatii edistymisestä kirjallisen selosteen huoltajalle sekä asuinkunnalle.
 - Seloste ei ole todistus.
 - Arvosanoja ei anneta.
- Jos oppivelvollisen opinnot eivät etene ja huoltaja ei toteuta jotakin hänen velvolluuksiinsa kuuluvaa kohtaa, tutkiva opettaja ilmoittaa tästä lähikoulun rehtorille ja kunnan opetustoimeen johtavalle rehtorille. Kunnan/ opetuksen järjestäjän tulee tehdä lastensuojeluilmoitus. Huoltaja voidaan tuomita sakkoon.

Oppiaineet ja esimerkkejä näyttötavoista:

- äidinkieli ja kirjallisuus
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - kirjoitelmia
 - kirjaraportteja
 - kielenhuoltotehtäviä
 - Suoritettavan vuosiluokan työkirja, josta kotioppilas on tehnyt tehtävät
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava koe kielioppiasioista
 - Seurantatilaisuudessa pidettävä puhe / suullinen esitys
- toinen kotimainen kieli ja vieras kieli
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - kirjoitelmia
 - kielioppitehtäviä
 - videoituja suullisia harjoituksia
 - Suoritettavan vuosiluokan työkirja, josta kotioppilas on tehnyt tehtävät
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava koe
 - Seurantatilaisuudessa käytävä keskustelu
- ympäristöoppi, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, biologia, maantieto
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - tutkielmia opiskeltavista asioista
 - esitelmia opiskeltavista asioista
 - koonti oppiaineen keskeisistä käsitteistä

- videoituja näyttöjä oppiaineeseen kuuluvista kokeellisista töistä / vierailuista kohteisiin (metsäretki, tutustuminen kirkkoon, vierailu museossa, kalan preparointi tms.)
- Suoritettavan vuosiluokan työkirja, josta kotioppilas on tehnyt tehtävät
- Seurantatilaisuudessa suoritettava koe

- matematiikka
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - koonti oppiaineen keskeisistä käsitteistä
 - käsin ja sähköisesti tehtyjä näyttöjä jokaisesta opiskeltavasta aihealueesta
 - Suoritettavan vuosiluokan työkirja, josta kotioppilas on tehnyt tehtävät
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava koe

- fysiikka ja kemia
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - tutkielmia opiskeltavista asioista
 - esitelmiä opiskeltavista asioista
 - koonti oppiaineen keskeisistä käsitteistä
 - videoituja näyttöjä, tutkimussuunnitelmia ja työselosteita oppiaineeseen kuuluvista kokeellisista töistä ja simulaatioiden käyttämisestä (kemian ja fysiikan ilmiöt, mittausten tekeminen, sähkökytkennät, kemian laboratoriotyöt, tms.)
 - Suoritettavan vuosiluokan työkirja, josta kotioppilas on tehnyt tehtävät
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava koe

- liikunta
 - Portfolio, joka sisältää:
 - liikunta- ja oppimispäiväkirja
 - videoituja liikuntasuorituksia
 - videoitu näyttö uinnin suorittamisesta
 - näytöt yhteistoiminnasta
 - Seurantatilaisuudessa suoritettu näyttö jostain osa-alueesta

- musiikki
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - videoituja musiikkisuorituksia / tutustuminen erilaisiin soittimiin
 - selostus konserttavierailusta
 - harjoitellut musiikin teoria-asiat
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava näyttökoe

- kuvataide ja käsityö
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - videoituja työsuorituksia / tutustuminen erilaisiin tekniikoihin
 - selostus museo- / näyttelyvierailusta
 - harjoituskappaleet ja valmiit työt
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava näyttökoe

- kotitalous
 - Portfolio, joka sisältää:
 - oppimispäiväkirja
 - työselosteet tehdyistä koti- ja keittiötöistä
 - videoituja / valokuvattuja työvaiheselostuksia
 - kootut ruokaohjeet ja kuvat valmiista tuotteista
 - Seurantatilaisuudessa suoritettava koe työohjeen mukaan toimimisesta